

Rahoitus- ja sijoitustoiminnan periaatteet

Sisällys

Rahoitus- ja sijoitustoiminnan periaatteet	2
1 Rahoitustoiminta	3
1.1 Rahoituksen päätöksenteko	3
1.2 Pitkäaikaisen ja lyhytaikaisen rahoituksen hankinnan periaatteet	3
1.3 Rahoittaja- ja jälleenerahoitusriskien hallinta	4
1.4 Korkoriskien hallinta	4
2 Sijoitustoiminta	5
2.1 Kassavarojen lyhytaikainen sijoittaminen	5
2.2 Toimeksiantona sijoitettavat lahjoitusvarat	5
2.3 Sijoitustoimintaa ohjaavat periaatteet	5
3 Antolainaukset	7
4 Takaukset	8

Rahoitus- ja sijoitustoiminnan periaatteet

Rahoitus- ja sijoitustoiminnan periaatteet määrittelevät peruslähtökohdat hyvinvointialueen rahoitustoiminnan, sijoitustoiminnan, antolainauttoiminnan ja takaustoiminnan järjestämiselle. Tämä asiakirja vastaa hyvinvointialuelain 22 §:ssä määriteltyä varallisuuden hoidon sekä rahoitus- ja sijoitustoiminnan perusteita, josta päättää aluevaltuusto.

Rahoitus- ja sijoitustoiminnan periaatteiden tavoitteena on varmistaa:

- rahoitus- ja sijoitustoiminnan toteutuminen yhdenmukaisella tavalla henkilöriippumattomasti sekä hyvän hallinnon toimintaperiaatteiden mukaisesti
- palvelutoiminnan ja investointien edellyttämä rahoitus ja riittävän maksuvalmiuden ylläpito myös ennakoimattomien tilanteiden varalta
- rahoituskustannusten ja rahoitusriskien minimointi analyyttisellä rahoitussuunnittelulla ja tehokkaalla kilpailuttamisella
- sijoitustoiminnan sekä antolainaus- ja takaustoiminnan tehokkuus ja riskienhallinta

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen rahoitus- ja sijoitustoiminnassa huomioidaan ESG-vastuullisuuskriteerit, jotka liittyvät erityisesti sijoitustoiminnassa ympäristötekijöiden, sosiaalisen vastuun ja hyvän hallintotavan huomioonottamiseen.

Rahoitus- ja sijoitustoiminnan periaatteet koskevat soveltuvin osin koko hyvinvointialuekonsernia. Siten hyvinvointialueen tytäryhteisöissä tulee pyrkiä noudattamaan samoja periaatteita, joita hyvinvointialueella (emoyhteisö) noudatetaan. Periaatteiden soveltamisalasta poikkeavat hyvinvointialuekonserniin kuuluvat hyvinvointiyhtymät sekä sellaiset yhteisöt, joissa hyvinvointialueen omistus on vähäinen (alle 50 %). Hyvinvointialueyhtymien rahoitus- ja sijoitustoiminnasta periaatteista päätetään erikseen hyvinvointialueyhtymässä. Hyvinvointialueen konserniohjeessa voidaan antaa tarkempia määräyksiä konserniyhteisöjä koskevista rahoitus- ja sijoitustoiminnan periaatteista.

1 Rahoitustoiminta

Hyvinvointialueen rahoituslähteitä ovat valtion yleiskatteellinen rahoitus, maksu- ja myyntituotot, avustukset sekä vieraan pääoman ehtoinen rahoitus. Tuloilla katetaan hyvinvointialueen toiminnasta aiheutuvat menot, investoinnit ja lainanhoitomenot.

Vaikka hankintalaki ei koske rahoituksen hankintaa, hyvinvointialue joko kilpailuttaa kaikki merkittävät rahoitustarpeensa markkinoilla tai varmistuu päätösten markkinaehtoisuudesta muutoin. Johdannaissopimuksia voidaan solmia myös ilman kilpailutusta, sillä niissä ajoituksen hyödyntäminen, vanhojen sopimusten muokkaaminen ja vertailukelpoisten tarjousten puute eivät aina puolla kilpailutusta.

Vieraan pääoman käytöstä hyvinvointialueella on annettu määräykset hyvinvointialueissa (611/2021). Hyvinvointialue saa ottaa pitkäaikaista lainaa vain hyväksytyin investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseen. Lyhytaikaisen lainan ottamisesta tai rahoitusleasingista ei ole annettu rajoittavia määräyksiä hyvinvointialueissa.

Hyvinvointialueen maksuvalmius turvataan varmistamalla riittävän suuret ja likvidit kassavarat. Maksuvalmiuden hallintaan liittyviä käytänteitä on kuvattu jäljempänä.

1.1 Rahoituksen päätöksenteko

Hyvinvointialueen talousarviossa määritellään vuosittain valtuus lyhytaikaisen ja pitkäaikaisen lainan nostamiselle. Valtuuden määrittelyn perusteena on hyvinvointialueen maksuvalmiuden turvaaminen talousarviovuoden aikana. Talousarviossa määritelty pitkäaikaisen lainan nostamisen valtuus ei saa olla ristiriidassa Valtioneuvosto vuosittain vahvistaman hyvinvointialueen lainanottovaltuuden kanssa.

Pitkäaikaisen ja lyhytaikaisen lainan nostamisen sekä rahoitusleasingin käytön toimivalta on määritelty hyvinvointialueen hallintosäännössä ja edelleen toimintasäännössä, mikäli hallintosäännön toimivaltaa on delegoitu toimintasäännöllä eteenpäin.

1.2 Pitkäaikaisen ja lyhytaikaisen rahoituksen hankinnan periaatteet

Vieraan pääoman hankinta voidaan jaotella lyhytaikaiseen (alle 12 kuukautta) ja pitkäaikaiseen (12 kuukautta tai yli) rahoitukseen.

Hyvinvointialueen lyhytaikaiseen rahoitustarpeeseen käytetään ensisijaisesti hyvinvointialuetodistuksia, jotka ovat hyvinvointialueen liikkeelle laskemia velkasitoumuksia. Aluevaltuusto päättää hyvinvointialuetodistusohjelman avaamisesta rahoituslaitoksittain sekä rahoituslaitoskohtaisen limiitin

asettamisesta. Hyvinvointialuetodistusohjelmia on solmittu usean rahoituslaitoksen kanssa rahoituksen kilpailuttamisen ja rahoituksen saatavuuden varmistamiseksi. Hyvinvointialue voi käyttää lyhytaikaisena rahoituslähteenä myös kestoaltaan alle vuoden pituisia velkakirjoja tai rahalaitosten tarjoamia tili- tai luottolimiittejä.

Hyvinvointialueen pitkäaikaiseen rahoitustarpeeseen käytetään kahdenvälisiä velkakirjalainoja, joukkovelkakirjalainoja ja rahoitusleasingia.

Sekä lyhyt että pitkäaikainen rahoitus otetaan vain euromääräisenä.

Kahdenkeskisissä velkasopimuksissa tai johdannaisopimuksissa sallittuja vastapuolia ovat kaikki finanssimarkkinoilla toimivat virallisen toimiluvan omaavat yhteisöt. Muita mahdollisia vastapuolia ovat koti- ja ulkomaiset yksityiset sijoittajat, jotka säännöllisesti toimivat rahoitusmarkkinoilla ja tarjoavat joukkolainatyyppistä rahoitusta. Näissä tyyppillisesti toimii välittäjänä jokin pankki ja lainadokumentaatio voidaan tehdä muun kuin Suomen lain alle. Tyyppillisiä käytettyjä maita ovat esimerkiksi Saksa, Englanti ja muut Pohjoismaat.

1.3 Rahoittaja- ja jälleerahoitusriskien hallinta

Hyvinvointialue pyrkii hallitsemaan rahoittajariskiä hyödyntämällä monipuolisesti markkinoilla olevien toimijoiden tarjoamaa rahoitusta.

Hyvinvointialue pyrkii hallitsemaan maksuvalmius- ja jälleerahoitusriskiä käyttämällä tasa-, annuiteetti- tai kertalyhenteisiä lainoja. Jälleerahoitusriskiä hallitaan huolehtimalla lainasalkun lainojen tasaisesta erääntymisestä maturiteettien suunnittelulla.

1.4 Korkoriskien hallinta

Hyvinvointialue pyrkii hallitsemaan korkoriskiä hajauttamalla lainasalkkua kiinteä- ja vaihtuvakorkoisiin lainoihin sekä tekemällä korkosuojauksia.

Korkosuojausinstrumentteja ovat mm. lainaan sidottu korkokatto tai korkoputki. Johdannaisinstrumenttejä voidaan käyttää vain vaihtuvakorkoisten lainojen muuttamiseen kiinteäkorkoiksi. Johdannaisinstrumenttien tulee olla lainakohtaisia.

Hyvinvointialueen lainasalkun suojausasteen vaihteluvälin tavoitteena on 30–80 % kokonaislainamäärästä. Vallitsevaan suojausasteen tasoon vaikuttaa yleinen korkomarkkinatilanne ja näkemys korkojen kehittymisestä tulevaisuudessa sekä lainamäärä ja sen ennustettu kehitys. Suojausasteella tarkoitetaan sitä osaa korkoriskipositioista, jonka osalta seuraava koronkiinnitys on yli 12 kuukauden päässä.

Suojatuksi katsotaan sellaiset lainat, jotka ovat sidottu kiinteään korkoon tai ovat vaihtuvakorkoisia lainoja, jotka ovat muutettu johdannaisinstrumenteilla kiinteäkorkoisiksi.

2 Sijoitustoiminta

Sijoitustoiminta käsittää hyvinvointialueen toimialaan liittyvää sijoittamista ja kassavarojen sijoittamista. Lisäksi hyvinvointialueella voi olla toimeksiantona sijoitettavia lahjavarvoja. Sijoitustoiminnan tulee perustua taloudelliseen tuottoon ja vähimmäisvaatimuksena on pääoman menettämisen matala riskitaso. Sijoitustoiminta on suunniteltava turvaten hyvinvointialueen maksuvalmius ja huomioiden sijoitustoimintaan liittyvien riskien kartoittaminen ja niiltä suojautuminen.

Hyvinvointialue käyttää tarvittaessa ulkopuolisia sijoitusneuvonnan ja varallisuuden hoidon palveluita toimintojen optimoimiseksi ja riittävän asiantuntemuksen varmistamiseksi esimerkiksi riskienhallinnan näkökulmasta. Hyvinvointialue voi luovuttaa varainhoidon osittain tai kokonaan yhdelle tai useammalle varainhoitajalle konsultoivina tai täyden valtakirjan palveluna.

2.1 Kassavarojen lyhytaikainen sijoittaminen

Mikäli korkotilanteen kannalta on tarkoituksenmukaista ja velkakirjojen ehtojen mukaisesti mahdollista, voidaan mahdollisia ylijäämäkassavarantoja pyrkiä sijoittamaan lyhytaikaisesti tai vähentämään varoilla vierasta pääomaa.

Sijoitettaessa kassaylijäämiä tulee noudattaa yleistä varovaisuutta sekä vastuullisuuden ja maksuvalmiuden turvaamisen kannalta olennaisia periaatteita. Siten kassaylijäämävarvoja sijoitetaan vain lyhytaikaisiin sijoitusinstrumentteihin, joiden hinta- ja luottoriskit on kokonaisuutta tarkastellen arvioitu vähäisiksi. Sijoitusinstrumenttien valinnassa suositaan suoria ja kustannustehokkaita sijoitusratkaisuja ja sijoitukset tehdään pääsääntöisesti euromääräisinä korkosijoituksina.

2.2 Toimeksiantona sijoitettavat lahjoitusvarat

Hyvinvointialueen toimeksiantoina saadut lahjoitusvarat voivat olla kiinteää omaisuutta, arvopapereita, osuuksia, rahaa, pankkisaamisia tai muuta irtainta omaisuutta. Lahjakirjojen tai testamenttien määräykset ohjaavat lahjoitusvarojen käyttöä. Mikäli käyttöä määritteleviä ehtoja ei ole, hyvinvointialue hoitaa varoja noudattaen huolellisuutta parhaaksi arvioidulla tarkoituksenmukaisella tavalla.

2.3 Sijoitustoimintaa ohjaavat periaatteet

Pitkäaikaiset sijoitukset kohdennetaan likvideihin ja turvallisiin rahastosijoituksiin tai suoriin osakesijoituksiin, jotka ovat realisoitavissa eli

muutettavissa hyvinvointialueen käytettäviksi rahavaroiksi nopealla aikataululla (enintään viikko). Suorien osakesijoitusten paino sijoitussalkussa saa olla enintään 20 prosenttia ja osakesijoitusten painoarvo enintään 40 prosenttia silloin, kun sijoitussalkun arvo on yli 1,0 milj. euroa.

Hyvinvointialue pyrkii hallitsemaan markkinariskejä eri tavoin. Valuuttariskiä hallitaan tekemällä sijoitukset vain euromääräisiin sijoitusinstrumentteihin. Korkoriskiä pyritään hallitsemaan hajauttamalla sijoituksia ajallisesti sekä korkoperiodin mukaan. Hintariskiä pyritään hallitsemaan välttämällä suurien kertsijoitusten tekemistä. Pääoman menettämiseen liittyviä riskejä pyritään hallitsemaan hajauttamalla sijoitukset eri kohteisiin.

3 Antolainaukset

Hyvinvointialue ei myönnä antolainoja muille kuin konserniyhteisöilleen pois lukien sosiaalisen luototuksen rahaston antolainat. Sosiaalisen luototuksen rahaston säännöissä määritellään sosiaalisen luototuksen antolainoista.

Lähtökohtaisesti konserniyhteisöjen tulee hankkia tarvitsemansa rahoitus markkinoilta. Lainaa ei saa myöntää, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Lainan myöntämistä edeltää aina riskien analysointi sekä myöntämistä koskevien oikeudellisten reunaehtojen tarkastaminen. Lainan riskien analysoinnissa arvioidaan lainan suuruutta ja sen vaikutusta hyvinvointialueen talouteen sekä arvioidaan vastavakuusvaatimukset. Vastavakuuden tulee olla riittävä antolainaukseen liittyvän riskin kohtuullistamiseksi.

Antolainoista peritään korkoa. Korkotason määräytymisessä tulee huomioida EU:n valtiontukea koskevat säädökset.

Mikäli tytäryhteisössä on muita omistajia, niin hyvinvointialue voi osallistua yhtiön rahoitukseen vain omistusosuuden mukaisessa suhteessa.

Konserniyhteisöille voidaan myöntää myös oman pääoman ehtoista rahoitusta. Mahdollisia rahoitusinstrumentteja ovat osakepääoman ja peruspääoman merkintä ja lisäys, sijoitus vapaan oman pääoman rahastoon (SVOP) sekä pääomalainat. Pääomalainoihin ei edellytetä vastavakuuksia.

Antolainan antamista rajaa erityisesti Suomen ja EU:n lainsäädäntö. Kunkin antolainan yksityiskohtaiset ehdot määritellään erikseen kunkin päätöksentekoon tuotavan tapauksen kohdalla. Sosiaalisen luototuksen lainoja hyvinvointialue voi myöntää säätelyn asettamissa rajoissa.

4 Takaukset

Hyvinvointialue voi myöntää takauksen tai muun vakuuden kilpailutilanteessa markkinoilla toimivan yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, jos yhteisö kuuluu hyvinvointialuekonserniin, se on hyvinvointialueiden yhteisessä määräysvallassa, yhden tai useamman hyvinvointialueen ja valtion yhteisessä määräysvallassa taikka yhden tai useamman hyvinvointialueen ja yhden tai useamman kunnan yhteisessä määräysvallassa.

Hyvinvointialue voi edellä mainitun kohdan estämättä myöntää takauksen tai muun vakuuden, jos se perustuu lain perusteella hyväksytyyn tukiohjelmaan tai yksittäiseen tukeen tai liittyy yhteisölle tai säätiölle annettuun palveluvelvoitteeseen.

Kunkin takauksen yksityiskohtaiset ehdot määritellään erikseen kunkin päätöksentekoon tuotavan tapauksen kohdalla. Takauksia myöntäessään hyvinvointialue huomioi aina EU:n valtioneuvoston säännösten sekä soveltuvien kansallisten säännösten noudattamisen.

Takauksista peritään takausprovisio, joka määritetään kunkin tapauksen kohdalla erikseen.

Takauksen keskeisenä riskinä on päävelallisen ajautuminen maksukyvyttömyyteen, jolloin hyvinvointialueelle lankeaa maksuvelvollisuus takauksen määrän osalta. Takauksen antamista edeltää aina takaukseen liittyvien riskien analysointi sekä takauksen myöntämistä koskevien oikeudellisten reunaehtojen tarkastaminen. Takauksen riskien analysoinnissa arvioidaan takauksen suuruutta ja sen vaikutusta hyvinvointialueen talouteen sekä arvioidaan vastavakuusvaatimukset. Vastavakuuden tulee olla riittävä takaukseen liittyvän riskin kohtuullistamiseksi.